

והמשפיעים בארץ. לאחרונה אחרי שנים של עיקובים נחתמה עסקה להחלפת קרקעות בין המועצה האזורית עמק יזרעאל למגדל העמק המאפשרת את הרחבתה של מגדל העמק לכיוון צפון מערב. העיר תכפיל את שטחה על פני שטחים חקלאיים של כפר החורש. אולם, בעוד מגדל העמק מתפתחת לצפון מערב, דווקא מדרום מתחילה התרחשות מעניינת. שני אורחים חדשים מתוכננים לנחות בלב העמק. רכבת העמק ופארק אקולוגי באגם כפר ברוך, ושוב, מגדל העמק נותרת מאחור.

הפרויקט קושר את מערכת הערכים הנופיים של העמק ואת מגדל העמק לידי מערכת אזורית חדשה בעזרת שלושה מהלכים עיקריים: חיזוק ושיקום הפוטנציאלים הנופיים סביב הערוצים העיקריים הזורמים לקישון. מערכת שבילים להליכה ואופניים המחברים בין מגוון הישובים במרחב אל הנחלים ואל אגם כפר ברוך. משיכה של מגדל העמק דרומה ופתיחתה אל העמק. המהלך המתוכנן יוצר חיבור בין מרכז העיר, דרך הכניסה הדרומית, אל תחנת הרכבת והאגם. העיר כמעט ואינה מורגשת בנסיעה בכביש ואזור התעשייה הישן יוצר חוצץ בין העיר לעמק. מטרת התכנון למשוך את העיר אל העמק, להחיות את הפרוגרמות הקיימות במקום, לחשוף את העוברים בכביש הראשי ואת המטיילים בסביבה אל העיר. באזור התעשייה מוצע בינוי למגורים בעירוב שימושים של מסחר-תעשייה, ספורט, ויצירת מערך תנועה ראשי להולכי רגל ואופניים ממרכז העיר עד לפארק ולרכבת. השכונה החדשה מציעה בנייני דירות עם גינה פרטית לכל דירה, מרחבים ציבוריים וחיבורים אל השדות והיערות מסביב. לצד הכביש הראשי מתוכנן (בתכנית המתאר לעיר) מסוף תחבורה המחבר לעיר ולמחוצה לה. יחודשו ויתווספו אזור מסחר, פנאי, חנויות, מתחם ספורט ואצטדיון העיר הקיים. כיוון ההתפתחות המוצע בפרויקט מתבסס על הנמצא בשטח, על בסיס אזור התעשייה הקיים בשולי העיר ועל ערכי הנוף של העמק, חלקם עתיקי יומין וחלקם ערכים טיפולוגיים ונופיים מראשית ההתיישבות (רוח העמק). הפתיחה של מגדל העמק אל עמק יזרעאל והישובים בו תיצור את תחילתו של תהליך תיקון ושיתוף פעולה של השכנים שעל אף הקרבה הפיזית ביניהם, לא נפגשו בעודם מהלכים בשדות העמק.

הפרויקט עוסק בחיבור של מגדל העמק אל עמק יזרעאל בעזרת התופעות הייחודיות המתרחשות בשולי העיר, ומהוות פוטנציאל לקשור אותה ואת תושביה אל השטחים הפתוחים ואל העמק.

דרך בחינת הסוגיה של התרחבות הערים אל עבר השטחים הפתוחים והתופעות המתרחשות בשוליהן, מציע הפרויקט כלים לצמיחת העיר: ציפוף, עירוב שימושים, קשירה של מוקדי עניין, שטחים פתוחים ושירותים הניתנים בסביבת העיר אל העיר עצמה ולהפך, משיכה של משתמשים מבחוץ פנימה. המטרה היא לשנות את התפיסה שהעיר נגמרת בקו הבינוי שלה ושכדי לגדול היא צריכה לפרוץ אותו. ישנן כיום פעולות המנסות לשנות תפיסה זו, ע"י יצירה של שבילי אופניים סביב ישובים, טיילות היקפיות וחורשותקהילתיות. אולם לעיתים המסגור שהן מייצרות הוא רדיאלי ונתפס כבר כחיצוני לעיר ולא כחלק ממנה. התנועה הרדיאלית באה לידי ביטוי בצורת הבנייה והסירקולציה של שכונות המגורים בשוליים, המפנות גב אל השטח הפתוח. בכך מתפספסת האפשרות לקשור אזורים אלו אל התושבים ולהפוך את השימוש בהם ליומיומי. אורבניזם אזורי מציע ראייה של העיר, השטחים הפתוחים והישובים הקטנים כמרקם אזורי סימביוזי היוצר קשרי גומלין בהתבסס על השירותים המצויים במרחב. חיבורים וקשרים אלו יכולים להתאפשר ע"י מערכת שבילים בין ישובים, עמדות להשכרת אופניים, תחבורה ציבורית, הכשרה של פארקים וחורשות קהילתיות בצמידות לעיר ולאזורי מסחר, החייאה והתחדשות של אזורי תעשייה הצמודים לעיר ולבסוף תכנון עירוני ובינוי שמלווה מגמות התפתחות טבעיות בהתאם לביקוש המקומי. כמו כן תפיסה תכנונית זו רואה בשטח הפתוח, בנוף ובישובים סמוכים לעיר עיבוי למערכת השירותים העירוניים.

מגדל העמק, כמו עיירות פיתוח רבות, הוקמה במטרה להוות מרכז מנהלי לקיבוצים והמושבים בסביבתה. משתפיסה זו לא התממשה, נותרה מגדל העמק להשקיף מהגבעה אל עבר העמק הפורה, מנותקת ונטולת אפשרויות תעסוקה. שטחה המוניציפלי של מגדל העמק דומה בגודלו לשטחם של הקיבוצים והמושבים בעמק. כך היה המצב בעת הקמתה בשנת 1953 וכך המצב עד היום, כשקררע הינה אחד המשאבים היקרים